

УДК 330

Т.А. Лечаченко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

T.A. Lechachenko

REALIZATION OF INFORMATION TECHNOLOGY OF BANKING IN UKRAINE

Події останніх років призвели до серйозних змін в національній економіці. Війна на сході України, окупація значної частини території стали фактором економічної кризи та падіння ВВП. Протягом 2014-2017 рр. національна валюта девальвувалась втричі. Станом на кінець 2014 р. рівень золотовалютних резервів знизився до рекордної межі 7,5 млрд. дол.[1]. Національний банк України внаслідок кризових явищ змушений був перейти на гнучкий курс гривні. Однією із вимог Міжнародного валютного фонду було проведення стрес-тестування банківської системи України. Враховуючи його результати, НБУ у 2014 р. взяв курс на очищення банківського сектору. Починаючи із 2014 р. кількість банків скоротилася майже удвічі із 180 у 2014 р. до 96 у 2016 р. при цьому кількість банків із 100% іноземним капіталом зменшилась лише на 2 установи із 19 у 2014 р. до 17 у 2016 р. [1].

Названі негативні тенденції у банківському секторі економіки зумовлені також ігноруванням глобальної тенденції переходу до інформаційної економіки. Центральним поняттям цифрової економіки є інтернет, тому першочерговим завданням переходу на цифрову економіку є забезпечення вільного доступу та швидкісної передачі даних в мережі інтернет. За рік після впровадження мобільного зв'язку третього покоління (3G) стандарту UMTS кількість абонентів в Україні перевищила 15 млн. Компанія Vodafone Україна зараз обслуговує 7 млн 3G-абонентів, трохи менше – у "Київстару" (6 млн 3G-користувачів). Ще 2,7 млн абонентів обслуговує третій гравець ринку – lifecell. [2]. Важливість мобільного інтернету для банківського сектору зумовлена зручністю для клієнта співпрацювати з банком в будь-якому місці та часі. Основною перевагою мобільних банківських додатків є те, що банк пристосовується до клієнта а не навпаки, даний аспект збільшує кількість клієнтів і фінансових операцій.

Впровадження інформаційних технологій банкінгу дозволить провести значно більшу кількість транзакцій та підвищити комісійний дохід банку. Згідно повідомлень Олександра Шлапака [3], чистих комісійних доходів, які Приватбанк заробляє завдяки системі інтернет-банкінгу Приват24, протягом 2014-2016 рр. було утричі більше, ніж чистих процентних доходів. Тенденції банківських послуг цифрової економіки змінюють структуру доходу банку. Завданням для сучасних банкірів є визначення нових пріоритетів функціонування банків, нехтування якими призведе до втрати конкурентних позицій. У статті авторів Л. Виговської та М. Оліярника сайту Новое Время [4] представлені послуги найбільших 10 банків України (Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Райффайзен Банк Аваль, Пумб, Укрсоцбанк, Альфа-Банк, Сбербанк, УкрСиббанк, Промінвестбанк) які доступні онлайн. Лідером за кількістю доступних послуг онлайн є Приватбанк та Пумб. Послуги, які представлені у переважній більшості банків: погашення кредитів, оплата комунальних послуг, оплата інтернету, поповнення мобільного телефону та регулярні платежі. Відкриття депозитів, часткове зняття, пролонгація та дострокове розірвання не доступні онлайн у більш ніж половини аналізованих банків.

Однією із проблем дистанційного обслуговування аналізованих банків є канал підключення до інтернет-банкінгу, який реалізований через сайт лише у чотирьох

банків: Приватбанк, Ощадбанк, Пумб та Альфа-Банк. У решти фінансових установ доступне підключення через відділення, кол-центр або банкомат. Недоліком також є неможливість відкриття поточного рахунку через інтернет-банкінг.

1	A	B	C		D		E
			Входи	Виходи			
2	Назва банку	Банкомати (шт.)	Платіжні термінали (шт.)	Комісійний дохід (тис. грн.)			Вагові коефіцієнти
3	ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	20 579	131 626	6 422 575			1
4	АТ "ОЩАДБАНК"	5 252	38 794	1 840 711			0
5	АТ "Райффайзен Банк Аваль"	2 797	25 317	1 724 093			1,44E-15
6	АТ "Укресімбанк"	681	4 362	575 747			0
7	ПАТ "ПУМБ"	671	3 965	779 282			0
8	АТ "УкрСиббанк"	1 163	5 773	933 042			6.7115E-15
9	ПАТ "УКРСОЦБАНК"	842	7 707	549 132			0
10	ПАТ "СБЕРБАНК"	288	4 091	256 103			0
11				Коефіцієнт ефективності:			1
12							
13	Банкомати (шт.)		20579	<=			20579
14	Платіжні термінали (шт.)		131626	<=			131626
15	Комісійний дохід (тис. грн.)		6422574,917	>=			6 422 575
16	Сума вагових коефіцієнтів:		1	=			1

Рисунок 1. Моделювання методом DEA

Мобільні додатки представлені в більшості аналізованих банків, проте залишається актуальним надання повного асортименту банківських послуг, які будуть доступні із смартфона.

Переважна більшість послуг інтернет-банкінгу представлена у платіжних терміналах та банкоматах. В результаті моделювання методом DEA [5] із орієнтацією на вхід було проведено аналіз ефективності використання банкоматів та платіжних терміналів найбільших банків України в залежності від отриманих комісійних доходів рис.1 станом на 01.07.2017р.[1]. Лідерами з ефективності використання банкоматів та платіжних терміналів є ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "Райффайзен Банк Аваль", ПАТ "ПУМБ", АТ "УкрСиббанк", ПАТ "СБЕРБАНК", коефіцієнт ефективності яких становить 1, АТ "Укресімбанк" 0,91 та АТ "ОЩАДБАНК" 0,70, ПАТ "УКРСОЦБАНК" 0,59.

Результати моделювання підтверджують необхідність для забезпечення ефективності діяльності банків надавати послуги дистанційного обслуговування. Інформаційна економіка приходить на зміну промисловій у всьому світі. Україна теж охоплена цією тенденцією, тому потрібно всі продукти та послуги зробити доступними у віртуальному середовищі.

Література

1. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
2. В Україні понад 15 млн 3G-абонентів – Електронні дані. – [LLC "UBT", 2006-2017] – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/ukraine-15-mln-3g-abonentov-1471610917.html> (дата звернення 10.11.2017).
3. Олександр Мойсейенко, Галина Калачова. "Олександр Шлапак: Приватизація Приватбанку? Ніхто не купуватиме "Феррарі" з токсичним причепом" – Електронні дані. – [2005-2017, Економічна правда] – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/03/9/622460/> (дата звернення 10.11.2017).
4. Леся Виговська, Микола Оліярник. 100 млрд на рік. Ринок мобільного та інтернет-банкінгу в Україні б'є рекорди – Електронні дані. – [2014-2017, ООО «Видавничий дім «МЕДІА-ДК»] – Режим доступу: <http://biz.nv.ua/ukr/publications/100-mlrd-na-rik-rinok-mobilnogo-ta-internet-banking-u-v-ukrajini-b-je-rekordi-108675.html>
5. Sherman and Zhu. Chapter 2. Data Envelopment Analysis Explained, 2006. – [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://www.springer.com/cda/content/document/cda_downloaddocument/9780387332116-c2.pdf.